

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/101/2018
Identifikačné číslo spisu: 8017200795
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8017200795.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: Ing. Š. X., narodený X. W. XXXX, bytom v V.Š., E. Č. XX, právne zastúpený JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom so sídlom v Bratislave, Sibírska č. 4, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 13. októbra 2017, Číslo: 53585-3/2017-BA, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. apríla 2018, č.k. 8Sa/3/2017-68, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 24. apríla 2018, č.k. 8Sa/3/2017-68, postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 13. októbra 2017, Číslo: 53585-3/2017-BA, ktorým žalovaná zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov z 28. augusta 2017, Číslo: 9187/2017-PO-DvN. Týmto rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov uložila žalobcovi podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) povinnosť vrátiť dávku v nezamestnanosti (alebo jej časť) za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012 v celkovej sume 295,80 € do troch (3) dní od právoplatnosti rozhodnutia. Dôvod vrátenia spočíval v tom, že žalobcovi bol spätne od 19. decembra 2009 priznaný starobný dôchodok.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaných rozhodnutí žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 19 ods. 3 písm. b/, § 105 ods. 1, 2, § 109 ods. 1, 2 a § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č.

461/2003 Z.z. a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. V odôvodnení rozsudku uviedol, že je nesporné, že žalobcovi bol priznaný starobný dôchodok od 19. decembra 2009 a že od tohto dňa mu v súlade s ustanovením § 105 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. (teda ani za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012) nepatrili dávky v nezamestnanosti. O skutočnosti, že dávka v nezamestnanosti nepatrí v období po priznaní starobného dôchodku a o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku, bol žalobca poučený, čo potvrdil dňa 22. júna 2012 vlastnoručným podpisom. Keďže žalobcovi bol starobný dôchodok priznaný spätne od 19. decembra 2009, pričom mu bol za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012 už vyplatená dávka v nezamestnanosti, ktorá mu podľa § 105 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. nepatrila, bola mu dávka v nezamestnanosti vyplatená neprávom. Vzhľadom na poučenie o tom, že dávka nepatrí za obdobie vyplácania starobného dôchodku musel vedieť, že sa mu dávka v nezamestnanosti vyplatila neprávom, a preto je povinný neprávom vyplatenú dávku vrátiť.

4. Stotožnil sa s námietkou žalobcu, že v čase podania žiadosti o dávku v nezamestnanosti dňa 22. júna 2012 nevedel, či mu na základe žiadosti o starobný dôchodok z 19. decembra 2012 tento dôchodok bude priznaný a od kedy. Dodal však, že je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že dôchodok žalobca žiadal priznať od 19. decembra 2009, a teda mal vedomosť o tom, že ak mu od uvedeného dátumu bude priznaný starobný dôchodok v zmysle citovaných ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. a poskytnutého poučenia pri podávaní žiadosti o dávku v nezamestnanosti, bude musieť dávku v nezamestnanosti za uvedené obdobie vrátiť, ako vyplatenú neprávom. Sociálna poisťovňa pobočka, ani žalovaná netvrdili, že žalobca dávku v nezamestnanosti vylákal, alebo že inak vedome spôsobil, že dávka mu bola vyplatená neprávom v čase podania žiadosti o dávku v nezamestnanosti, ale tak, ako uvádza žalovaná, priznaním starobného dôchodku rozhodnutím zo 4. júla 2013 od 19. decembra 2009 sa rozhodné skutočnosti pre vyplácanie dávky v nezamestnanosti zmenili a žalobcovi po doručení tohto rozhodnutia muselo byť zrejmé, že mu nemôže za rovnaké obdobie byť vyplácaný starobný dôchodok a aj vyplatená dávka v nezamestnanosti, pretože citované ustanovenie zákona č. 461/2003 Z.z. takéto duplicitné vyplácanie starobného dôchodku a dávky v nezamestnanosti neumožňuje. Táto skutočnosť nespochybniteľne bola žalobcovi pri podaní žiadosti o dávku v nezamestnanosti z poučenia známa, a teda mal vedomosť o tom, že túto dávku bude musieť vrátiť.

5. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, je v medziach žaloby a v súlade so zákonom, nakoľko má oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležite zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený. Preto žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

6. O náhrade trov konania rozhodol tak, že náhradu trov konania účastníkom nepriznal, nakoľko žalobca nebol v konaní úspešný (§ 167 ods. 1 SSP a contrario) a u žalovanej nebola splnená podmienka výnimčnosti (§ 168 SSP).

II.

7. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

8. Namietal, že krajský súd krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP), rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h/ SSP).

9. Uviedol, že hlavným argumentom žalovanej je tvrdenie, že žalobca pri spisovaní žiadosti o priznanie dávky v nezamestnanosti bol riadne poučený, čo potvrdil svojim podpisom na Poučení žiadateľa o dávku

v nezamestnanosti. V tejto súvislosti ďalej uvádzal, že príslušné poučenie malo formát A4, obsahovalo 19 bodov a 83 riadkov textu napísaného drobnými tlačenými písmenkami. Na preštudovanie tak rozsiahleho poučenia nemal žalobca vytvorený čas počas spisovania žiadosti. Je praktickou skúsenosťou, že kópie týchto žiadostí spísaných na Sociálnej poisťovni, jej klienti zásadne nedostávajú. Poukázal tiež na to, že žalobcovi nárok na dávku v nezamestnanosti zanikol dňa 3. decembra 2012 vydaním rozhodnutia z 18. decembra 2012 o vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Žalobca nevedel a nemohol predpokladať, že keď mu už raz zákonne zanikol nárok na dávku v nezamestnanosti dňa 3. decembra 2012, môže ešte raz zaniknúť o viac ako polroka neskôr, vydaním rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku zo 4. júla 2013. Žalovaná vedela, že žalobca poberal dávku v nezamestnanosti, lebo mu ju sama priznala, tieto údaje má zaradené aj vo svojom informačnom systéme, preto dňa 19. decembra 2012 počas spisovania žiadosti o starobný dôchodok späťne od 19. decembra 2009 mala žalobcu poučiť a upozorniť ho na to, že ak požiada o starobný dôchodok späťne, zanikne mu nárok na predtým vyplatenú dávku v nezamestnanosti a sumu 1 711,20 € bude musieť vrátiť. Nemá žiaden význam poučovať žiadateľa pri spisovaní žiadosti o dávku v nezamestnanosti, že priznaním starobného dôchodku mu zanikne nárok na dávku v nezamestnanosti, lebo ani jeden žiadateľ, v tom čase nevie, kedy mu bude starobný dôchodok priznaný. Žalovaná teda nesprávnym a nedostatočným postupom zanedbala povinnosť poučenia žiadateľa o dávku zo sociálneho poistenia, čím vedome spôsobila finančnú ujmu nielen žalobcovi, ale aj ďalším desiatkam žiadateľov o starobný dôchodok. V ďalšej časti podanej kasačnej sťažnosti aj s odkazom na nariadenie Vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. ako aj § 53c zákona č. 40/1964 Z.z. žalobca namietal nedostatočne použitú veľkosť textu v príslušnom poučení, čo zákon trestá zneplatnením celého dokumentu; ide o tzv. absolútnu neplatnosť príslušného poučenia.

10. Záverom zdôraznil, že krajským súdom vydaný rozsudok je porušením ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov (zásad) materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty, princípu predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní, legitímnej dôvery a tiež princípu, že právo nemôže vzniknúť (vzísť) z bezprávia a nespravodlivosti „ex iniuriaus non oritur“.

11. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

III.

12. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 12. júla 2018.

13. Zotrvála na svojom vyjadrení k žalobe a v celom rozsahu sa stotožnila s odôvodnením rozsudku krajského súdu. Zdôraznila, že žalobca pri spisovaní predmetnej žiadosti o dávku v nezamestnanosti bol dňa 22. júna 2012 poučený, že súbežné poberanie dávky v nezamestnanosti a starobného dôchodku nie je v zmysle zákona možné a súčasne bol poučený o povinnosti poberateľa dávky v nezamestnanosti vrátiť dávku, alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume. Žalobca svojim podpisom na prevzatom Poučení osvedčil, že poučeniu porozumel. K meritu veci uviedla, že nakoľko žalobca ihneď po ukončení poberania príslušnej dávky dňa 19. decembra 2012 požiadal o starobný dôchodok, a to späťne, odo dňa 19. decembra 2009, musel vedieť, prípadne musel z okolností predpokladať, že priznanie starobného dôchodku aj za obdobie poberania dávky v nezamestnanosti bude mať za následok neoprávnené vyplatenie dávky v nezamestnanosti. Dodala, že na naplnenie § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. nie je nevyhnutný úmysel, prípadne nekalý zámer a ani zavinenie. K namietanej výške písma v Poučení žiadateľa o dávku v nezamestnanosti uviedla, že žiaden právny predpis nestanovuje výšku písma v tlačivách Sociálnej poisťovne.

14. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

15. Vyjadrenie žalovanej ku kasačne sťažnosti bolo doručené žalobcovi dňa 16. júla 2018 na vedomie.

V.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné postupom podľa § 462 ods. 1 SSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

17. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

19. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach;

21. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne;

22. Podľa § 203 ods. 1 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

23. Podľa § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

24. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 13. októbra 2017, Číslo: 53585-3/2017-BA, ktorým žalovaná zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov z 28. augusta 2017, Číslo: 9187/2017-PO-DvN. Týmto rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov uložila žalobcovi podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. povinnosť vrátiť dávku v nezamestnanosti (alebo jej časť) za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012 v celkovej sume 295,80 € do troch (3) dní od právoplatnosti rozhodnutia. Dôvod vrátenia spočíval v tom, že žalobcovi bol spätne od 19. decembra 2009 priznaný starobný dôchodok.

25. V predmetnej veci nebolo sporné, že zaradením žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Rovnako nebola sporná výška dávky v nezamestnanosti, ktorú žalobca poberal v priebehu podporného obdobia v nezamestnanosti v trvaní šesť (6) mesiacov (od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012). Napokon nebola sporná ani tá skutočnosť, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím zo 4. júla 2013, Číslo: 530 909 0800 0 postupom podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi priznala starobný dôchodok od 19. decembra 2009 v sume 217,50 € mesačne.

26. Sporným však zostalo posúdenie, či zákon č. 461/2003 Z.z., respektíve príslušné ustanovenia menovaného zákona umožňujú súbežné poberanie dávky v nezamestnanosti a starobného dôchodku vyplateného spätne, teda aj za obdobie, v ktorom žalobca poberal dávku v nezamestnanosti.

27. Podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila;

28. Podľa § 19 ods. 3 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. poistenie v nezamestnanosti sa nevzťahuje na fyzickú osobu, ktorej bol priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% a fyzickú osobu, ktorá má priznaný invalidný dôchodok a dovŕšila dôchodkový vek.

29. Podľa § 105 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy dňom vyradenia poistenca z evidencie uchádzačov o zamestnanie a dňom priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%.

30. Podľa § 112 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z.z., ak sa priznáva dávka spätne aj za obdobie, za ktoré bola vyplatená skôr priznaná iná dávka, na ktorú zanikol nárok alebo zanikol nárok na jej výplatu pre priznanie neskôr priznanej dávky, zúčtuje sa za toto obdobie neskôr priznaná dávka s vyplatenou skôr priznanou inou dávkou, a ak suma vyplatených skôr priznanej inej dávky

a) je nižšia ako suma neskôr priznanej dávky, poukáže sa poberateľovi dávky suma rovnajúca sa rozdielu medzi sumou neskôr priznanej dávky a sumou vyplatených skôr priznanej inej dávky,

b) dosahuje alebo prevyšuje sumu neskôr priznanej dávky, poukazuje sa poberateľovi dávky suma neskôr priznanej dávky od splátky splatnej v mesiaci, v ktorom sa rozhodlo o neskôr priznanej dávke, znížená o rozdiel sumy vyplatených skôr priznanej inej dávky a sumy neskôr priznanej dávky od jej priznania do jej splátky splatnej v mesiaci, v ktorom sa rozhodlo o neskôr priznanej dávke; takto znížená suma neskôr priznanej dávky nesmie byť v úhrne s inými dávkami a dôchodkami starobného dôchodkového sporenia nižšia ako suma, ktorú nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia.

31. Najvyšší súd z obsahu súdneho ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovanej zistil, že žalobca

- dňa 18. mája 2012 na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny podal písomnú žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Uvedenej žiadosti bolo následne vyhovené a úrad práce rozhodnutím z 28. mája 2012, č.k.: A/2012/38628, rozhodol o zaradení žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie, a to dňom 15. mája 2012

- dňa 22. júna 2012 na predpísanom tlačive žalobca požiadal Sociálnu poisťovňu, pobočka Prešov o dávku v nezamestnanosti; predmetnej žiadosti bolo zo strany Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov vyhovené a táto rozhodnutím z 26. júna 2012, Číslo: 3056/2012-PO-DvN, rozhodla tak, že žalobca má nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50% denného vymeriavacieho základu 18,5946 € od 15. mája 2012 na obdobie šiestich mesiacov (t.j. do 14. novembra 2012)

- dňa 19. decembra 2012 požiadal žalobca o starobný dôchodok s tým, že starobný dôchodok žiadal priznať spätne, t.j. od 19. decembra 2009. Sociálna poisťovňa, ústredie, rozhodnutím zo 4. júla 2013, Číslo: XXX XXX XXXX X, postupom podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi priznala starobný dôchodok od 19. decembra 2009 v sume 217,50 € mesačne

- listom zo 4. júla 2013, doručeným dňa 15. júla 2013 o tejto skutočnosti upovedomila Sociálnu poisťovňu, pobočka Prešov

- listom z 11. júla 2013 Sociálna poisťovňa, ústredie žalobcovi oznámila skutočnosti týkajúce sa výplaty dôchodku na účet žalobcu s tým, že (okrem iného) žalobcovi oznámila, že dôchodok za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012 v sume 1 415,40 € zatiaľ nemôže vyplatiť, pretože zisťuje, či sú splnené podmienky na zúčtovanie starobného dôchodku s dávkou v nezamestnanosti

- žalobou doručenou Krajskému súdu v Prešove dňa 23. januára 2014 sa žalobca domáhal vrátenia

dávky v nezamestnanosti poskytnutej mu za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012, ktorá bola zúčtovaná so starobným dôchodkom v sume 1 415,40 €

- uznesením z 2. mája 2014, č.k. 5Sd/6/2014-23, Krajský súd v Prešove postúpil vec Okresnému súdu Bratislava I ako súdu vecne a miestne príslušnému
- Sociálna poisťovňa, ústredie listom z 9. novembra 2015 informovala Sociálnu poisťovňu, pobočka Prešov o zúčtovaní sumy dôchodkovej dávky s vyplatenou dávkou v nezamestnanosti vo výške 1 415,40 €
- uznesením z 9. januára 2017, č.k. 3C/9/2014-77, konanie zastavil a vec postúpil Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava
- listom z 2. augusta 2017, Číslo: 8471/2017-PO-DvN, Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov vyzvala žalobcu na vrátenie neprávom vyplatenej dávky v nezamestnanosti vo výške 295,80 € (celkovo vyplatená suma za celé podporné obdobie 15. máj 2012 až 14. november 2012 - 1 711,20 € mínus 1 415,40 €, čo predstavuje sumu priznaného starobného dôchodku za uvedené obdobie), a to v lehote 15 dní od doručenia výzvy
- listom z 15. augusta 2017 sa k predmetnej výzve vyjadril žalobca považujúc vrátenie vo výzve určenej sume za nedôvodné
- Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov rozhodnutím z 28. augusta 2017, Číslo: 9187/2017-PO-DvN, uložila žalobcovi podľa § 236 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. povinnosť vrátiť dávku v nezamestnanosti (alebo jej časť) za obdobie od 15. mája 2012 do 14. novembra 2012 v celkovej sume 295,80 €
- žalovaná na odvolanie žalobcu rozhodnutím z 13. októbra 2017, Číslo: 53585-3/2017-BA, zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov z 28. augusta 2017, Číslo: 9187/2017-PO-DvN.

32. Žalobca v podanej kasačnej sťažnosti v prvom rade namietal, že žalovaná nesprávnym a nedostatočným postupom zanedbala povinnosť poučenia žiadateľa o dávku zo sociálneho poistenia, čím vedome žalobcovi spôsobila finančnú ujmu. V tejto súvislosti najvyšší súd uvádza, že neoddeliteľnou súčasťou každej žiadosti o dávku v nezamestnanosti je aj tzv. „Poučenie žiadateľa o dávku v nezamestnanosti“. Z obsahu administratívneho spisu žalovanej mal najvyšší súd preukázané, že žalobca bol poučený o tom, že nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká dňom priznania starobného dôchodku ako aj o povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku. Túto skutočnosť sám žalobca potvrdil dňa 22. júna 2012 vlastnoručným podpisom na tlačive obsahujúcom príslušné poučenie. Navyše už v rozhodnutí Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov z 26. júna 2012, Číslo: 3056/2012-PO-DvN, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobca má nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50% denného vymeriavacieho základu 18,5946 € od 15. mája 2012 na obdobie šiestich mesiacov (t.j. do 14. novembra 2012) bol žalobca s odkazom na § 105 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. uzrozumený o tom, že nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy aj dňom priznania starobného dôchodku. Z uvedeného je teda zrejmé, že už samotný zákon súbeh oboch dávok vylučuje. Nadväzujúc na uvedené vyššie je zároveň rovnako vylúčené, že by žalobca o nemožnosti poberania dávky v nezamestnanosti a starobného dôchodku za to isté obdobie nevedel, a to vzhľadom na to, že žalobca po skončení podporného obdobia požiadal dňa 19. decembra 2012 o priznanie starobného dôchodku aj za spätné obdobie (od 19. decembra 2009), teda aj za obdobie, respektíve jeho časť (15. máj 2012 až 14. november 2012), v rámci ktorého už poberal dávku v nezamestnanosti. Je preto jednoznačne preukázané, že žalobca bez akýchkoľvek pochybností vedel, že ak bude jeho žiadosti vyhovené, dávka v nezamestnanosti, ktorú poberal v uvedenom období, bude považovaná za neoprávnenú a tiež rovnako vedel, že mu vznikne povinnosť predmetnú dávku vrátiť. Zároveň najvyšší súd zdôrazňuje, že v danej veci nejde o to, či žalobca zavinil súčasné vyplatenie dávky v nezamestnanosti a starobného dôchodku, ale o skutočnosť, že zákon č. 461/2003 Z.z. súbeh výplaty týchto dvoch dávok neumožňuje, o čom bol žalobca, takisto ako aj o povinnosti vrátiť dávku v nezamestnanosti, pokiaľ mu nepatrí, riadne poučený.

33. Pokiaľ žalobca namietal aj s poukazom na nariadenie Vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. ako aj § 53c zákona č. 40/1964 Z.z. nedostatočne použitú veľkosť textu v príslušnom poučení, čo zákon trestá zneplatnením celého dokumentu, keďže ide o tzv. absolútnu neplatnosť príslušného poučenia, túto námietku vyhodnotil najvyšší súd ako plne nedôvodnú. Právo sociálneho zabezpečenia (najmä systém

sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci) je súčasťou práva správneho, ktoré sa radí pod systém verejného práva, teda do oblasti, kde súkromnoprávne inštitúty a na ich základe prijaté opatrenia slúžiace na ochranu spotrebiteľa nemajú svoje opodstatnenie. Formálna ako aj obsahová náplň jednotlivých tlačív je plne v rukách Sociálnej poisťovne ako verejnoprávnej inštitúcie zriadenej na výkon sociálneho poistenia, čo vyplýva aj z § 184 ods. 5 vety prvej zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého žiadosť o priznanie dávky sa podáva na tlačíve určenom Sociálnou poisťovňou.

34. V závere podanej kasačnej sťažnosti žalobca namieta, že krajským súdom vydaný rozsudok je porušením ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov (zásad) materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty, princípu predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní, legitímnej dôvery a tiež princípu, že právo nemôže vzniknúť (vzísť) z bezprávia a nespravodlivosti „ex iniuria ius non oritur“. I napriek tomu, že sa jedná o námietku všeobecnú, bez bližšieho relevantného zdôvodnenia vo vzťahu k prejednáwanej veci, najvyšší súd uvádza, že právne normy odvetvia sociálneho práva upravené (aj) v zákone č. 461/2003 Z.z. sa vyznačujú kogentným charakterom, ktorý vo všeobecnosti neumožňuje zmierniť ich aplikačnú tvrdosť v individuálnom prípade (porovnaj § 176 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení). Ďalej je nutné zdôrazniť, že princíp spravodlivosti, na ktorý žalobca poukazuje, je potrebné vykladať aj v kontexte ďalšieho znaku naplňujúceho podstatu materiálneho chápania právneho štátu - princípu právnej istoty (Článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) vyjadrujúceho požiadavku, aby orgány verejnej moci realizovali výklad práva tak, aby nepochybne smeroval k tomu výsledku, ktorý mal zákonodarca pri jeho tvorbe na mysli. Právnu istotu pritom nemožno chápať v „statickej polohe“, teda ako absolútnu nemennosť práva, ale skôr v zmysle určitosti a konštantnosti postupov pri prisudzovaní významu právneho textu, a teda skôr vo forme určitosti objasňovania a ustáľovania obsahu právnych noriem a konštantnosti ich aplikácie v podobe rovnakého rozhodovania v rovnakých prípadoch. Inak povedané, princíp právnej istoty čo do predvídateľnosti postupu orgánov verejnej moci vyžaduje, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v tých istých podmienkach dala rovnaká odpoveď (PL. ÚS 16/95), prípadne, aby sa v rovnakých veciach rozhodovalo rovnako (III. ÚS 300/06). Právnu istotu sa rozumie predvídateľnosť správania orgánov verejnej moci v procese aplikácie práva, a to z hľadiska tak prisudzovania významu právneho textu ako aj z hľadiska subsumpcie skutkových zistení pod právnu normu pri rozhodovaní. Určovanie obsahu právnych noriem (určovanie významu právneho textu) pritom závisí na určitosti ustanovení právnych predpisov a na právnych interpretačných postupoch. Vo svetle vyššie uvedenom najvyšší súd uvádza, že zákon č. 461/2003 Z.z. v príslušných vyššie citovaných ustanoveniach výslovne vylučuje súbeh dávky v nezamestnanosti a starobného dôchodku, pričom bolo jednoznačne preukázané, že žalobca vedel, že ak bude jeho žiadosti o priznanie starobného dôchodku vyhovieť i so spätnou účinnosťou, dávka v nezamestnanosti, ktorú poberal v príslušnom období, bude považovaná za neoprávnenú a tiež rovnako vedel, že mu vznikne povinnosť predmetnú dávku vrátiť. Rovnako súdu nie sú známe prípady (a žalobca v tomto zmysle žiadne dôkazy neprodukoval), kedy by žalovaná (a jej podriadené organizačné zložky) rozhodli v skutkovo obdobných prípadoch inak než je tu prejednávaná vec s primárnym dôrazom na zistený súbeh dvoch rôznych dávok a ich následné zúčtovanie. V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na aktuálnu judikatúru v skutkovo obdobných veciach (napríklad sp.zn. 9Sžso/7/2015, 9Sžso/12/2015, 10Sžso/2/2015). K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces najvyšší súd uvádza, že právo na spravodlivý proces je súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v Siedmom oddieli Druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky. Obsah tohto práva tvoria jednotlivé zásady výkonu súdnictva (a podľa povahy aj orgánov verejnej správy) upravené v Článku 47 a 48 Ústavy Slovenskej republiky. K tomuto právu v kontexte menovaných článkov je nutné priradiť právo odoprieť výpoveď, právo na právnu pomoc, princíp rovnosti účastníkov, právo na tlmočníka, právo na zákonného sudcu, princíp verejnosti súdneho konania, právo na bezpríťahové konanie a princíp kontradiktórnosti, obsah ktorého naplňa právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom. V predmetnej veci k porušeniu týchto práv / zásad naplňujúcich podstatu práva na spravodlivý proces nedošlo.

35. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v kasačnej

sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

36. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

37. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.